

ZDRAVILNA KOPEL SREDI MEHKO ZAOBLJENIH DOLENJSKIH GRIČEV

Pot nas bo tokrat vodila v srce dolenske pokrajine, v kraj, ki je zaradi svoje naravne danosti zaslovel že v srednjem veku. Kdaj natančno so tu odkrili termalne vrelce in spoznali njihove blagodejne učinke, ni znano. Domnevajo, da so jih poznali že stari Rimljani, vsekakor pa je o Toplicah, kakor jih je imenoval, zelo pohvalno pisal Valvasor: »Kar se tiče toplic, so ene na Srednjem Kranjskem nadvse dobre, da jih od daleč obiskujejo.« Morda je k njihovemu slovesu pripomoglo tudi ljudsko izročilo, po katerem naj bi zdravilne učinke odkril lovski pes, ki si je pozdravil taco po tem, ko ga je povozila kočija. Danes se v Dolenjskih Toplicah ob zdraviliškem turizmu razvija tudi druga ponudba za aktivni oddih. V bližnji okolici bodo radovedneži odkrili pomembno železnodobno središče, Hudičev turn in celo čokoladnico.

Le ura vožnje iz prestolnice nas loči od kraja, ki ga kljub lepoti okoliške pokrajine najbrž ne bi poznali, če tu v preteklosti ne



Dolenjske toplice

bi odkrili zdravilne vode. Danes se po njej imenuje tudi občina s približno 3.540 prebivalci, ki živijo v 29 naseljih. Občinski grb s svetlo zelenim krogom (listnati gozd), koničastim trikotnikom (smrekov gozd) ter petimi modrimi curki vode (termalni izvir) prikazuje njene osnovne naravne značilnosti. Kraj je le dvanajst kilometrov oddaljen od Novega mesta, občino pa na eni strani obdaja novomeška kotlina, na drugi Kočevski rog, na jugu sega do belokranjskih vrat in na severu do ostrega roba kraške Ajdovške planote.

PO TOPLIŠKEM KROGU MED ZGODOVINSKE ZGRADBE TOPLIC

Auerspergi, ena najbogatejših rodbin v avstrijskem cesarstvu, so pustili pečat tudi v tem delu današnje Dolenjske. Knez Henrik Auersperg je dal leta 1767 postaviti današnji hotel Vital, ki je postal najimenitnejša zdraviliška stavba na Kranjskem. Ugledni ljubljanski zdravnik dr. Anton Kastelec je leta 1777 opravil prvo analizo termalne vode in jo objavil na Dunaju. V Kopališkem redu iz tistega časa najdemo stavek: »Teh zdravilnih kopeli ne sme nihče imenovati voda, sicer se kaznuje z enim goldinarjem.« Odsev preteklosti lahko ujamemo s sprehodom skozi zgodovinsko jedro naselja. Začnemo na Zdraviliškem trgu, ki ga obdajajo hoteli, bazeni, okrogel vodnjak ob lipi in v bližini župnijska cerkev sv. Ane iz 17. stoletja (sprva se je imenovala cerkev Matere Božje v Toplicah pri Rožeku), ki je lep primerek poznega, že umirjenega baroka. Zanimiv niz trških hiš nas pričaka na Ulici Maksa Henigmana, omeniti velja še odsek presihajoče struge potoka Sušica, ob katerem je zraslo naselje. Predlog za 50 minut hoje: Topliški krog okoli Dolenjskih Toplic, dolžina: 3,7 kilometra, oznaka: zelena tabla z belim pohodnikom in št. 5.



Hudičev turn

CVINGER – NAJSTAREJŠA ARHEOLOŠKA TEMATSKA POT V SLOVENIJI

Nad sotočjem Krke in Radeščice se dviguje 265 metrov visok kopast grič, na katerem so odkrili pomembno predzgodovinsko naselje. Poseljeno je bilo vsaj dvakrat, prvič v pozni bronasti dobi in znova v starejši železni dobi. K naselju sodijo tri gomilna grobišča in talilniško območje. Prav železo, ki so ga pridobivali s taljenjem v okolici nabrane železove rude, je takratne prebivalce povezovalo z ljudstvi severne Italije, Alp, Panonske nižine in Balkana. Raziskovalci so z izkopavanji začeli že konec 19. stoletja, med njimi pa izstopa samouk Jernej Pečnik. Zaposlen je bil kot darar za žgane pijače, vendar so ga zaradi zanemarjanja službe odpustili. Razlog je bilo njegovo navdušenje nad arheologijo. Eno najpomembnejših starejših železnodobnih središč v Sloveniji lahko spoznamo tako, da se podamo po Arheološki poti, ki je nastala že leta 1990. Izhodišča so bodisi v Meniški vasi, nasproti pokopališču Dolenjske Toplice ali pri osnovni šoli. Popelje nas po gozdnih stezah čez vse pomembnejše dele prazgodovinskega središča. Nezahtevna pot je dolga 2,5 kilometra, opremljena je s pojasnjevalnimi tablamami in oznakami bronastega vedra (situle) iz 5. stoletja pred Kristusom, ki so ga našli v grobu bojvnika. Gre za enega najpomembnejših spomenikov situlske umetnosti v Evropi.

DVOREC SOTESKA, HUDIČEV TURN IN MUZEJSKA ZBIRKA VOZIL

Tudi postanek v bližnjem naselju Soteska nas bo, sploh če so nam blizu zgodovina, fotografija ali stara vozila, lahko zamotil



Krka

vsaj za vse popoldne. Oba bregova reke Krke sta tu spomeniško zavarovana. Dvorec Soteska je dal zgraditi grof Jurij Žiga Galenberg v 17. stoletju. Z bogatimi poslikavami in razkošno opremo je veljal za enega najlepših na Kranjskem. Valvasor ga je imenoval kar kranjski Versailles. Zadnji lastniki, preden so dragoceno kulturno dediščino leta 1943 požgali partizani, so bili knezi Auerspergi. V letošnjem letu je občina obnovila vhodni stolp, sledila pa bo ureditev notranjega dvorišča in vrta. Konec maja so uspešno izpeljali prvo prireditev Renesansa Soteska, na kateri so nastopili vitezi, mušketirji in srednjeveški glasbeniki. V neposredni bližini dvorca stoji Hudičev turn. Vrtni paviljon ponuja slikovito kuliso za ljubitelje fotografije, nekoč pa naj bi tu gospoda prirejela zabave, ki so jih imeli podložniki za pohujšljive. Zato so to mesto prekleli in mu nadeli zgovorno ime.

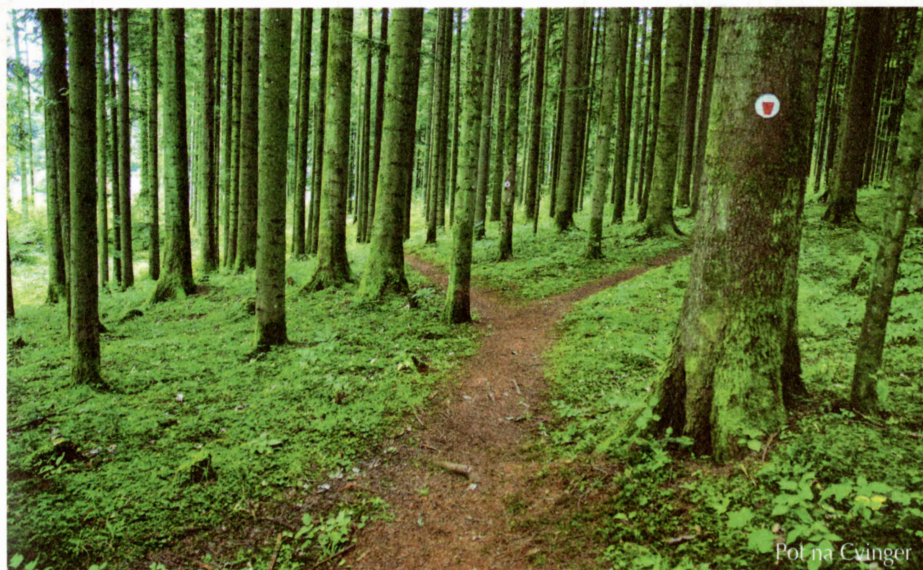
Omeniti velja tudi zbirko vozil Tehniškega muzeja Slovenije in ostanke žag

(te so v Soteski zapele že davnega leta 1870). Tu sta delovali tudi pivovarna in stara elektrarna, nad razvalinami dvorca pa se lahko sprehodimo do edine cerkve, ki je v Sloveniji posvečena sv. Erazmu. Na desnem bregu reke Krke, nad Žago Rog, stojijo sredi gozda ruševine srednjeveškega gradu Stara Soteska.

SITARJEVA HIŠA

Zaključek v Sitarjevi hiši je lahko šele začetek našega raziskovanja. Ta stavba z bogato zgodovino, ki se je začela leta 1906, stoji na območju kraških izvirov v središču Dolenjskih Toplic. Prvotno je bila gostilna, pozneje tudi šola in lekarna. Po obnovi leta 2020 je postala turistični center, kjer lahko s 4D-doživetjem odpotujete k (iz)viru življenja, vmes pa spoznate tudi mitološko pošast Brbuč. Zagotovo vam bodo postregli še s celim kupom idej, kam se odpraviti po nova doživetja. Eno od njih vodi v bližnji kraj Obrh, kjer lahko spoznate zanimivo zgodbo čokoladnice in destilarne Berryshka. Ponudba za aktivno odkrivanje okolice je prav tako bogata: po občini Dolenjske Toplice je označenih kar 18 pešpoti, ki se med seboj razlikujejo tako po dolžini kot zahtevnosti. Med njimi so številne tematske poti: zeliščarska, botanična, vinska, arheološka in naravoslovna. Zahtevnejši pohodniki se lahko vzpenjo na najvišji vrh Kočevskega roga (Veliki Rog, 1099 m), ki premore tudi razgledni stolp, Sedlasto gorico (816 m), kjer se odpre lep razgled na Topliško dolino in Novo mesto. Razgled proti Suhi krajini pa ponudi vrh Sveti Peter (888 m), ki je priljubljen tudi med gorskimi kolesarji. Nedvomno bo po enem takih vzponov prijala kopel v termalni vodi, ki slovi po ugodnih učinkih na gibalno.

BLAŽ LESNIK



Pol na Cvinger





				ORANJE (STAR.)			
				SMUČAR. GÖTSCHL			
					OČKA		
		HITER TEK			DOLŽIN. MERA ZA TKANINE		
		VITAMIN B1					
		EMA KLINEC					
RIMSKA LJUBLJ.					SREČKO KOSOVEL		
AVSTRAL- SKA PTICA					PISATELJI- CA PEROCI		
		STRANICA TRIKOT.					
		MARIJA ŠESTAK					
	OBCESTNI HOTEL						
	SMUČAR- SKA SKA- KALKA ROGELJ						

